

Motion till riksdagen 2023/24:2822

av Mats Berglund m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2023/24:69 Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i stället för att avskaffa systemet med ersättning för höga sjuklönekostnader bör utveckla det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar med anledning av Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksrevisionen har granskat om systemet för ersättningar för höga sjuklönekostnader är utformat så att risken för felaktiga utbetalningar minimeras på ett effektivt sätt. De huvudsakliga slutsatserna av granskningen är att det finns flera tydliga effektivitetsbrister i hanteringen och att detta medför en hög risk för felaktiga utbetalningar.

Systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader bygger på att arbetsgivaren via arbetsgivardeklarationen rapporterar in uppgifter om sjuklönekostnaderna till Försäkringskassan som i sin tur beslutar om utbetalningen. Beslutet skickas till Skatteverket som ser till att utbetalning sker genom kreditering på skattekontot. Sjuklönen är i normalfallet 80 procent av lönen minus karensavdrag. Såväl karensavdraget som nivån på arbetsgivaravgiften och eventuella tillägg omges av regelverk som kan upplevas som svåröverskådliga för mindre arbetsgivare.

Beräkning av sjuklönekostnaderna kräver både kunskap och administrativa resurser. Att ansvaret för beräkningen ligger på arbetsgivaren och inte Försäkringskassan medför

därför en risk att arbetsgivare lämnar in felaktiga uppgifter. Felaktigheter kan även uppkomma i överföringen av uppgifter mellan Försäkringskassan och Skatteverket.

För att säkerställa den automatiserade processen gör Försäkringskassan riktade manuella kontroller av särskilda ärenden, vilka bedöms av Riksrevisionen som träffsäkra men för få. Bristande samverkan mellan de två myndigheterna bidrar även det till att öka risken för fel. Riksrevisionen riktar därför rekommendationer såväl till Försäkringskassan som till regeringen att vidta erforderliga åtgärder.

Ett syfte som har betydelse

Arbetsgivaransvaret för att betala sjuklön till de anställda de första 14 dagarna tillkom 1992. Syftet var att arbetsgivarna skulle få incitament att förbättra arbetsmiljön och ta ansvar för rehabiliteringen. För att motverka alltför stora konsekvenser för arbetsgivarna har flera lösningar använts genom åren. Det nuvarande systemet med statlig ersättning för höga sjuklönekostnader upp till ett tak på högst 250 000 kronor per år infördes 2015 som ett led i att skydda och kompensera framför allt de mindre arbetsgivarna. Det finns också ett glidande tröskelvärde baserat på den totala lönekostnaden för när ersättning träder in.

Ersättningen anses som betydelsefull för småföretag, och systemet användes också under pandemin där tillfälliga regeländringar medförde full kompensation till företagen för alla sjuklönekostnader. Regeringen har i skrivelsen svarat på Riksrevisionens rapport att de inte avser att vidta de åtgärder som framställs i rapporten. Bedömningen vilar på beslut enligt budgetpropositionen (2023/24:1 utg.omr. 10) samt lagrådsremissen Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör (S2024/00254) där regeringen föreslår att bestämmelserna i lagen om sjuklön om ersättning för höga sjuklönekostnader ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2024. Den huvudsakliga motiveringen är att ersättningen ger negativa konsekvenser, att ersättningsnivåerna är marginella för de aktuella företagen och att risken för fel är hög.

Miljöpartiet motsatte sig förslaget i motion 2023/24:2710 av Annika Hirvonen m.fl. (MP). Motiveringen var att regeringens analys är klart förhastad. Det är väldigt viktigt att mindre arbetsgivare ska kunna våga anställa personer även om de kan ha vissa sjukdomar som t.ex. innebär en ökad risk för sjukperioder. Och det är troligt att sjuklönekostnaderna just för små arbetsgivare kan vara mycket högre än för stora om man slår ut kostnaden.

En lång rad tunga remissinstanser, bl.a. Svenskt Näringsliv, Småföretagarnas Riksförbund, LO, Saco och Funktionsrätt Sverige är på samma linje och avstyrker eller ställer sig tveksamma till regeringens lagrådsremiss. Några av motiven är att förslaget leder till ökad selektering på arbetsmarknaden, men också att andelen fel inte är särskilt hög. Det är bättre att ersättningen blir kvar och utvecklas.

Miljöpartiet vill därför att förslaget att avskaffa ersättningen för höga sjuklönekostnader ska dras tillbaka av regeringen och att regeringen, i likhet med vad många remissinstanser anger, utvecklar systemet. Regeringen bör därför följa Riksrevisionens rekommendationer att stärka samordningen mellan de aktuella myndigheterna, att överväga om förutsättningarna för informationsutbytet behöver stärkas och att genomföra en översyn och föreslå författningsförslag i syfte att minska risken för felaktiga utbetalningar.

Mats Berglund (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Leila Ali Elmi (MP)